

“De manier waarop wij met de wereld omgaan en de manier waarop wij ons daarover uitspreken mag dan een spelkarakter hebben, ik vind het tegelijkertijd ook een heel ernstige bezigheid. Oscar Wilde, zelf natuurlijk niet vrij van ironie, heeft eens gezegd: de grootste fout die een kunstenaar kan maken is ernstig te zijn, en de op een na grootste fout die hij kan maken is niet ernstig te zijn.”

(Rutger Kopland, geïnterviewd door Tom van Deel, NWT, 1985-3, Manteau, Antwerpen)

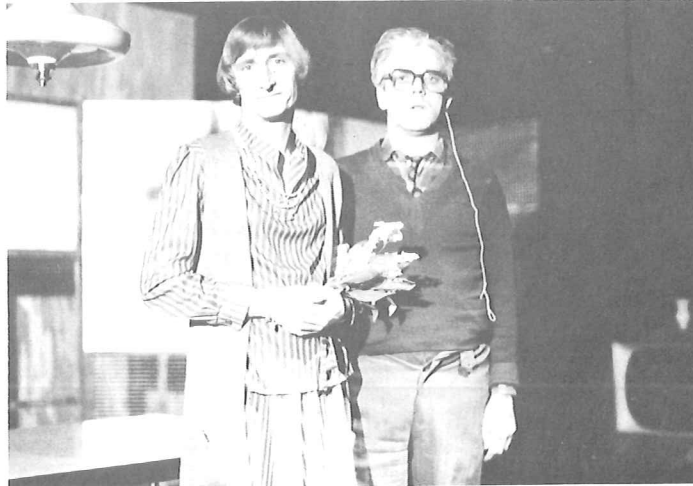
Blauwe Maandag Antwerpen

Merkwaardige Paren Totale Sprakeloosheid

In juni '84 vonden enkele jonge tonelisten in *De Geschiedenis van Don Quichot* een ludieke uitlaatklep voor hun onvrede met de officiële KNS-KVS-werking. De dissidenten speelden de slimme en charmante voorstelling intussen al meer dan vijftig keer. De kern van de compagnie (Guy Joosten en Luk Perceval) ging door en bracht dit seizoen twee nieuwe producties uit.

Voor beide voorstellingen werd ik opnieuw uitgenodigd, omdat technische storingen de eerste keer een paar gaten hadden geslagen. Maar telkens vielen de dramaturgische bijstellingen — als antwoord op kritiek — meer op dan de materiële reparaties. Zo was er o.m. geklaagd over te weinig spanning en te zwakke samenhang. De regisseurs zochten naar oplossingen en grepen soms (te) drastisch in. Hiermee illustreerden ze duidelijk één van de basisregels die ze ook in een witboek onderschreven: “Blauwe Maandag wil haar dramaturgische werking terugbrengen tot het oerprincipe van het Griekse theater: het conflict tussen protagonist en antagonist.” (p. 7) Enerzijds tekent dit uitgangspunt Blauwe Maandag vanuit zijn ontstaan, als reactie op de zwaar gehypothekeerde communicatie binnen de KNS. Anderzijds voerspellet het principe boeiende scènes op een strijdtooneel waar KNS en Blauwe Maandag als evenwaardige partners naast elkaar zouden staan. In de huidige situatie lijkt die confrontatie spijtig genoeg niet meer zo evident.

In de marge blijven recente en eigentijdse ervaringen wel verder werken. Zo gaan de twee jongste Blauwe Maandag-producties over onmacht en over de laktheid en de gelatenheid waarin deze, door een slepend ritme bedreigd, vaak ontarda. *Merkwaardige Paren* zet twee mannen en twee vrouwen op scène die, nooit bevredigd, in dodelijke onverschilligheid verzinken. *Totale Sprakeloosheid* is de ervaring van een zoon die, na de zelfmoord van zijn moeder, voor de onmogelijke opdracht staat

Merkwaardige Paren (Blauwe Maandag / Wim van Gansbeke, Vic De Wachter)

haar inhoudsloze leven in een verhaal te vatten.

In *Merkwaardige Paren* is de sleur voelbaar in het sobere scènebeeld van de Japanse Matsushita Kayoko. Leepte wordt door schaarse decor-elementen onderstreept, onheilspellende eentonigheid door hol flatwaai versterkt. Ruwe stereotypen dus om in routine geruïneerde relaties te reveleren. Van die verhoudingen worden enkel flitsen getoond. Toch gaf de snelle opeenvolging van shots me geen echte kick, omdat het allemaal te voorspelbaar is. Je zou de vergelijking kunnen maken met reportages in sensatiebladen: daarin wordt het dagelijks leven van mijnheer en mevrouw X ook altijd met dezelfde (pikante) clichés geïllustreerd.

De gelijkenis met dergelijke bladen gaat me ergeren als de personages in een poging om heel “echt” te zijn, ook nog als vlakke karikaturen gaan poseren. Vic De Wachter, die in de dubbelrol van mislukte macho en seniele opa, zonder twijfel bewijst een professionele camouflagetechniek te beheersen, ging met zijn truuks vlug vervelen. Gilda De Bal vertoont de streken en de afstandelijkheid van een geschoold fotomodel. Dit imago past overigens perfect bij haar personage. Wim Van Gansbeke daarentegen, is niet gepantserd door acteursmétier. Juist door die kwetsbaarheid zet hij, alles bij elkaar, een aandoenlijke oma neer, die nog haar kromme knieën toont om opa te verleiden. De herkenbaarheid van de criticus heeft dan

wel als keerzijde dat de helft van de zaal al plat gaat als oma nog maar net haar neus laat zien. Ik kreeg het vooral lastig toen de oude dame ook met een bekende radio-stem begon te spreken.

Geen stapje in de wereld met *Totale Sprakeloosheid*, maar een monoloog binnenskamers, verteld door Luk Perceval en geregisseerd door Guy Joosten. Een ander verhaal ook op het programmablad: de eigen schrijverij van *Merkwaardige Paren* werd er fictief toegeschreven aan ene Amerikaanse Lucas Gray; de novelle van Peter Handke (*Wunschloses Unglück*), waarop *Totale Sprakeloosheid* werkelijk is gebaseerd, krijgt er een persoonlijke dimensie door ze in te leiden met: “De zelfmoord van de moeder van Luk P. opende plots verborgen perspectieven.” In dezelfde lijn verkiest Luk P. het broeierige isolement van een plexiglasen kubus, boven de kilt van de omringende, ruime filmzaal. Als ik binnenkom schrik ik op van de man in het aquarium met nauwelijks anderhalve meter zijde. Maar ik heb het vlug bekeken. Het opgewonden geratel van het begin raakt evenmin als de beheerste conférence in het midden, evenmin als de stille “monologue intérieur” van het slot. De pint, sigaret en cassette, de flauwe moppen en pornoprent worden hier niet meer dan wat banale rommel om verveling op te vullen. Even zoekt de man, gekooid als een muis, een uitweg. Vergeefs. Dit ene beeld knaagt, maar

het ondoet me niet van de indruk dat ik, aan de andere kant van het glas, even onzinnig mijn tijd passeer.

Blauwe Maandag breekt (tot tweemaal toe) zijn tanden op dramatische verveling die, helaas, heel reële vormen krijgt. Geef mij maar een dolende, zij het berooide, Don Quichot.

Marijke Caris

MERKWAARDIGE PAREN

groep: Blauwe Maandag; regie: Joosten - Perceval; assistentie: Rudi Bastiaensen; decor en uitvoering: Matsushita Kayoko; spelers: Gilda De Bal, Vic De Wachter, Wim Van Gansbeke.

TOTALE SPRAKELOOSHEID

auteur: Peter Handke; groep: Blauwe Maandag; verteller: Luc Perceval; regisseur: Guy Joosten.

NTG Gent

De Vader

August Strindberg staat weer volop in de actualiteit: *Theater Heute*, *Théâtre en Europe* of *Toneel/Teatraal* ondersteunen de opvallende theaterbelangstelling met breedvoerige artikelen over deze getormenteerde auteur en zijn oeuvre. Bij ons levert het NTG zijn bijdrage door *De Vader* op het programma te nemen. Dit sterk autobiografisch stuk uit 1887 beschouwde Strindberg als het modern equivalent van Aeschylus' *Agamemnon*, klassieke tragedie waarin eveneens de vrouwelijke machtswellust centraal staat. *De Vader* biedt inhoudelijk een verbazende exacte voorafspiegeling van latere theorieën op het gebied van de psychoanalyse en illustreert bovendien ook de essentie van Nietzsches filosofie over de wil tot de macht. In het stuk wordt een extreem scherpe man-vrouw relatie getekend: twee fundamenteel verschillende wezens leveren een meedogenloze machtsstrijd op leven en dood. Een bijzonder rijke tekst dus, een uitdaging om te enceneren.

Het NTG kiest dit seizoen reso-